

Informatīvais ziņojums par Latvijas Nacionālās zivsaimniecības datu vākšanas programmas 2011.–2013.gadam īstenošanu 2013.gadā

1. Vispārīga informācija

Informatīvais ziņojums par Latvijas Nacionālās zivsaimniecības datu vākšanas programmas 2011.–2013. gadam īstenošanu 2013. gadā sagatavots saskaņā ar Ministru kabineta 2010. gada 6. jūlija sēdes protokola Nr.34 19.§ 3.punktu, kas nosaka līdz 1. jūlijam zemkopības ministram noteiktā kārtībā iesniegt Ministru kabinetā informatīvo ziņojumu par programmas izpildi un finansējuma izlietojumu iepriekšējā gadā.

Latvijas Nacionālā zivsaimniecības datu vākšanas programma 2011.–2013. gadam (turpmāk – programma) ir apstiprināta ar Eiropas Komisijas (turpmāk – EK) 2011.gada 9.marta Lēmumu, ar ko apstiprina Latvijas Nacionālo programmu primāro bioloģisko, tehnisko, vides un sociāli ekonomisko zivsaimniecības datu vākšanai 2011.–2013. gadam.

Programma tika izstrādāta atbilstoši šādu tiesību aktu un vadlīniju nosacījumiem:

1) Padomes 2008.gada 25.februāra Regulai (EK) Nr.199/2008 par Kopienas sistēmas izveidi datu vākšanai, pārvaldībai un izmantošanai zivsaimniecības nozarē un par atbalstu zinātniskā padoma izstrādei saistībā ar kopējo zivsaimniecības politiku (turpmāk – Padomes Regula Nr.199/2008);

2) Komisijas 2008.gada 14.jūlija Regulai (EK) Nr.665/2008, ar ko nosaka sīki izstrādātus piemērošanas noteikumus Padomes Regulai (EK) Nr.199/2008 par Kopienas sistēmas izveidi datu vākšanai, pārvaldībai un izmantošanai zivsaimniecības nozarē un par atbalstu zinātniskā padoma izstrādei saistībā ar kopējo zivsaimniecības politiku (turpmāk – Komisijas Regula Nr.665/2008);

3) Komisijas 2008. gada 6.novembra Lēmumam (2008/949/EK), ar ko pieņem Kopienas daudzgadu programmu saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr.199/2008 par Kopienas sistēmas izveidi datu vākšanai, pārvaldībai un izmantošanai zivsaimniecības nozarē un par atbalstu zinātniskā padoma izstrādei saistībā ar kopējo zivsaimniecības politiku (turpmāk – Komisijas Lēmums 2008/949/EK);

4) Komisijas 2009.gada 18.decembra Lēmumam (2010/93/ES), ar ko pieņem Kopienas daudzgadu programmu datu vākšanai, pārvaldībai un izmantošanai zivsaimniecības nozarē laika posmam no 2011. līdz 2013.gadam (turpmāk – Komisijas Lēmums 2010/93/ES);

5) Komisijas 2008.gada 3.novembra Regulai (EK) Nr.1078/2008, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus Padomes Regulas (EK) Nr.861/2006 piemērošanai dalībvalstu izdevumiem zvejniecības pamatdatu vākšanā un pārvaldībā (turpmāk – Komisijas Regula Nr.1078/2008);

6) Eiropas Komisijas un Zivsaimniecības zinātnes, tehnikas un ekonomikas komitejas (STECF) vadlīnijām par nacionālo programmu

priekšlikumu iesniegšanu Nacionālajām datu vākšanas programmām saskaņā ar Padomes Regulu Nr.199/2008, Komisijas Regulu Nr.665/2008 un Komisijas Lēmumu 2008/949/EK, versija 2008.

Ievērojot Zvejniecības likuma 5.pantā minēto deleģējumu, programmas izstrādes, īstenošanas un nacionālā korespondenta funkcijas pilda valsts zinātniskais institūts „Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts „BIOR”” (turpmāk – institūts BIOR).

Programma ik gadu tiek īstenota par Zemkopības ministrijas (turpmāk – ZM) budžeta 70.06.00. apakšprogrammai „Izdevumi citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošanai” piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem, slēdzot ar institūtu BIOR attiecīgu līgumu par programmā paredzēto darbu izpildi.

Lai atbilstoši Komisijas Regulā Nr.1078/2008 noteiktajai kārtībai saņemtu Eiropas Savienības (turpmāk – ES) līdzfinansējumu līdz 50 % apmērā, Latvija līdz 31.maijam pēc katra programmas īstenošanas gada iesniedz EK detalizētus pārskatus par programmas izpildi konkrētajā gadā, tajos atspoguļojot paveiktos darbus un izlietoto finansējumu. EK izvērtē attaisnotos izdevumus saskaņā ar Komisijas Regulā Nr.1078/2008 7.pantā noteiktajiem kritērijiem un pieņem lēmumu par ES atlīdzinājuma apmēru programmas īstenošanai. Padomes Regulas Nr.199/2008 8.panta 3.punktā noteikts, ka EK finanšu palīdzību valstu programmām piešķir tikai tad, ja ir pilnībā ievērotas iepriekšminētās regulas prasības un atbilstoši tām ir izpildīta programma.

2. Programmas īstenošana 2013. gadā

Līdz 2014.gada 31.maijam institūts BIOR sagatavoja un iesniedza EK atbilstošu tehnisko ziņojumu par programmas izpildi 2013.gadā, kā arī finanšu pārskatu ar pieteikumu par attiecināmo izdevumu atmaksu.

Atbilstoši EK apstiprinātajai programmai un tās īstenošanai piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem 2013.gadā tika nodrošināta šādu zivsaimniecības datu vākšana, apkopošana un analīze:

1) ekonomiskie mainīgie lielumi par 2012.gadu tika iegūti no informācijas, ko sniedz Centrālā statistikas pārvalde (CSP), apkopojot statistikas veidlapas “1-zivsaimniecība”, kuras saskaņā ar Latvijas Republikas tiesību aktiem respondentiem obligāti ir jāaizpilda un jāiesniedz CSP;

2) zvejas flotes rādītāji par zvejas kuģu skaitu, garumu, bruto tilpību (GT), galvenā dzinēja jaudu (kW) un zvejas kuģa vecumu – tie tika iegūti, izmantojot Latvijas Kuģu reģistra (LKR) datus, kas ir iekļauti Zivsaimniecības integrētajā kontroles un informācijas sistēmā (ZIKIS). Iegūtie dati aptvēra 100 % jeb pilnībā visu Latvijas zvejas floti;

3) ar zvejas veidiem (sadalījumā pa kuģu garumiem un zvejas rīkiem) saistītie mainīgie lielumi tika ņemti kā paraugi no astoņiem zvejas veidiem. Visi

atlasītie zvejas veidi tika novērtēti pēc šādiem kritērijiem: izkrāvumu apjoms, izkrāvumu vērtība un zvejas piepūle (zvejas dienu skaits);

4) mainīgo lielumu dati atpūtas zvejā veido dati par pašpatēriņa zveju ar rūpnieciskajiem zvejas rīkiem un dati par makšķerēšanu (tostarp dati par laša un zuša nozveju). Dati par pašpatēriņa zveju, tāpat kā par komerciālo zveju, tika iegūti no zvejas žurnāliem. Tā kā makšķerniekiem nav obligāti jāziņo nozvejas apjoms (izņemot lašu un taimiņu zveju, kuru makšķerēšana ir licencēta), tad dati par makšķerēšanu tika iegūti aptaujās, ņemot vērā pārdoto makšķerēšanas karšu skaitu un apkopojot lašu un taimiņu licencētās makšķerēšanas pārskatus. Tāpat arī dati par zušu zveju tika iegūti no pārskatiem par pārdotajām un atgrieztajām licencēm, kā arī apkopojot aptaujas datus. Dati par mencu atpūtas zveju 2013.gadā netika vākti, jo salīdzinājumā ar komerciālo zveju šīs zivju sugas nozveja atpūtas zvejā ir ļoti maza;

5) ar zivju krājumiem saistītie mainīgie lielumi (vecums, svars, dzimumgatavība, auglība) tika noteikti zivju krājumiem, uz kuriem attiecas starptautiskais novērtējums. Šie mainīgie lielumi tika ievākti uz kuģiem jūrā un no nešķirotas nozvejas ostās gan komerciālajā zvejā, gan uzskaitē, ievācot paraugus. 2013.gadā tika turpināta iepriekšējos gados uzsāktā tādu zivju sugu paraugu vākšana, kurām ir nacionāla nozīme, bet salīdzinoši zema nozveja, tādejādi turpinot datu apkopošanu analītiskajām vajadzībām. 2013.gadā lašu nārsta vietu uzskaitē bija nesekmīga sakarā ar augsto ūdens līmeni upēs. Kopējais zuša ievākto paraugu apjoms bija mazāks, nekā plānots, jo šīs sugas nozveja bija neliela. Savukārt Ziemeļatlantijā (*ICES V-XIV* apgabals un *NAFO* (Ziemeļrietumu Atlantijas zvejniecības organizācijas) apgabali) uz zvejas kuģiem jūrā *NEAFC* (Ziemeļaustrumu Atlantijas zvejniecības komisijas) apgabalā tika vākti jūras sarkanasarū (*Sebastes spp*) paraugi, bet tika nodrošināti tikai garuma un dzimuma mērījumi. Lai gan tika ievākti arī otolīti sarkanasarū vecuma noteikšanai, tomēr, vecuma mērījumi netika nodrošināti atbilstošu speciālistu trūkuma dēļ. Tāpat netika ņemti citi bioloģisko mainīgo lielumu paraugi, jo ir ļoti grūti noorganizēt novērotāju darbību uz kuģiem šajā zvejas apgabalā. 2013. gadā garneļu (*Pandalus borealis*) paraugi *NAFO* apgabalā netika vākti. Sākot ar 2012.gadu *CECAF* (Centrālās un austrumu Atlantijas zvejniecības komitejas) apgabalā bioloģisko mainīgo lielumu paraugus ievāc vietējie novērotāji saskaņā ar daudzpusu līgumu starp Vāciju, Latviju, Lietuvu, Nīderlandi un Poliju par zvejas un bioloģisko datu ievākšanas nodrošināšanu *CECAF* apgabalā.

6) transversālie mainīgie lielumi, kas aptvēra datus par zvejas kapacitāti, zvejas piepūli, izkrāvumiem tika iegūti no *ZIKIS* datubāzes, nodrošinot 100 % programmā paredzēto datu pārklājumu;

7) piecas krājumu pētnieciskās uzskaites Baltijas jūrā un Rīgas jūras līcī tika īstenotas atbilstoši programmā paredzētajam apjomam, izmantojot nomātus citu valstu pētnieciskos kuģus vai Latvijas zvejas kuģus. Dati tika ievākti un pētījumi veikti Baltijas mencas starptautiskā traļū, kā arī starptautiskā

brētliņas un reņģes hidroakustiskajā uzskaitē Baltijas jūrā un Rīgas līcī. Paralēli bioloģisko datu iegūšanai notika arī hidroloģisko pamatparametru pētījumi;

8) Zivju apstrādes ekonomiskie dati tika vākti par 2012.gadu un iegūti no šī sektora darbības rādītājiem (ieņēmumi, personāla izmaksas, enerģijas un kapitāla izmaksas u.c.). Datu iegūšanu un apkopošanu nodrošināja CSP, pamatojoties uz zivju apstrādes uzņēmumu aizpildītajām un CSP iesniegtajām statistikas veidlapām, kā arī Valsts ieņēmumu dienesta informāciju. Dati aptvēra visus ekonomiski aktīvos zivju apstrādes uzņēmumus, jo šo datu iesniegšana ir obligāta. Akvakultūras sektora ekonomiskie dati 2012.gadā netika vākti, jo akvakultūras uzņēmumi Latvijā nodarbojas tikai ar saldūdens sugu zivju audzēšanu un saskaņā ar Komisijas Regulu 2008/665/EK datu vākšana par saldūdens akvakultūru šajā programmā nav obligāta.

9) Dati, lai novērtētu zvejniecības sektora ietekmi uz jūras ekosistēmu, tika iegūti dažu parametru papildu novērstēšanā, izmantojot Baltijas jūras hidroakustisko uzskaišu datus, kā arī kuģu novērošanas sistēmas datus un CSP datu kopsavilkumu sadalījumā pa zvejas flotes segmentiem, kurus piemēro, aprēķinot ceturkšņa degvielas izmaksas sadalījumā pa zvejas veida vienībām.

2013.gadā programmā iegūtie bioloģiskie, ekonomiskie un zvejas flotes transversālie mainīgie lielumi tika nosūtīti Starptautiskajai Jūras pētniecības padomei (ICES) un EK zinātniskajām struktūrām. Tāpat institūta BIOR speciālisti atbilstoši programmā plānotajam, kā arī pieejamajam valsts budžeta finansējumam 2013.gadā nodrošināja starptautisko sadarbību un koordināciju par krājumu novērtēšanu un datu vākšanas programmas īstenošanu.

Vienlaikus, īstenojot programmu 2013.gadā, tika izpildītas arī vairāku ES tiesību aktu prasības, kas paredzēja nodrošināt specifisku zivsaimniecības nozares informācijas un datu iegūšanu:

1) ievērojot prasības Padomes 2004.gada 26.aprīļa Regulā (EK) Nr.812/2004, ar ko nosaka pasākumus attiecībā uz vaļveidīgo nejaušu nozveju zvejniecībā, tika īstenots cūkdelfīnu nejaušas piezvejas monitorings un EK iesniegts gada ziņojums;

2) atbilstoši prasībām Padomes 2005.gada 21.decembra Regulā (EK) Nr.2187/2005, ar ko nosaka tehniskus pasākumus zvejas resursu saglabāšanai Baltijas jūrā, Beltos un Zunda šaurumā, Padomes 2007.gada 18.septembra Regulā (EK) Nr.1098/2007, ar ko izveido daudzgadu plānu Baltijas jūras mencu krājumiem un zvejniecībām, kas šos krājumus izmanto, Padomes 2007.gada 18.septembra Regulā (EK) Nr.1100/2007, ar ko nosaka pasākumus Eiropas zušu krājumu atjaunošanai, kā arī ievērojot EK apstiprinātos zivju resursu atjaunošanas un pārvaldības ilgtermiņa plānus, tika nodrošināta zinātnisko rekomendāciju sniegšana un nepieciešamo pētījumu veikšana zivsaimniecības nozares interešu aizstāvēšanai attiecīgajās EK un ES struktūrās un to darba grupās;

3) ievērojot prasības Padomes 2002.gada 20.decembra Regulā (EK) Nr.2371/2002 par zivsaimniecības resursu saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu saskaņā ar Kopējo zivsaimniecības politiku un Padomes 2003.gada 12.augusta Regulu (EK) Nr.1438/2003, ar ko paredz īstenošanas noteikumus attiecībā uz Kopienas flotes politiku, kura noteikta ES Padomes Regulas (EK) Nr.2371/2002 III nodaļā, kā arī EK izstrādātās vadlīnijas, tika veikts zinātniskais izvērtējums, sniegti dati un sagatavots ikgadējais flotes ziņojums EK par Latvijas centieniem sabalansēt zvejas flotes kapacitāti ar tai pieejamiem zivju resursiem.

3. Programmas finansējums

Atbilstoši Komisijas Regulā Nr.1078/2008 noteiktajai kārtībai dalībvalstis var saņemt ES līdzfinansējumu līdz 50% apmērā par attaisnotajiem izdevumiem, kas radušies, īstenojot programmu.

Saskaņā ar Komisijas Regulas Nr.1078/2008 14.pantu EK finansiālais ieguldījums, kas piešķirts par katru nacionālās programmas īstenošanas gadu, tiek maksāts divās daļās:

- 1) iepriekšējs (avansa) maksājums, kas atbilst 50 % no Eiropas Savienības ieguldījuma un tiek izmaksāts programmas īstenošanas gadā;
- 2) gada atlikuma maksājums no atlikušā Eiropas Kopienas finansiālā ieguldījuma, kas tiek izmaksāts nākamajā gadā pēc programmas īstenošanas gada tad, kad EK ir pārbaudījusi attaisnotos izdevumus un pieņēmusi lēmumu par to atmaksu.

Saskaņā ar MK 06.07.10. protokola Nr.43 19§ 2.punktu, Latvijas nacionālās zivsaimniecības datu vākšanas programmas īstenošanai 2013.gadā tika paredzēts valsts budžeta finansējums Ls 343 530,00.

Ar Komisijas 2013. gada 16. jūlija Īstenošanas Lēmumu par Eiropas Savienības finansiālo ieguldījumu 11 dalībvalstu (Bulgārijas, Vācijas, Dānijas, Itālijas, Latvijas, Lietuvas, Maltas, Rumānijas, Slovēnijas, Somijas un Zviedrijas) valsts programmās datu vākšanai, pārvaldībai un izmantošanai zivsaimniecības nozarē 2013. gadā tika noteikts, ka attiecināmie izdevumi Latvijas programmas īstenošanai 2013. gadā būs pieejami EUR 374 348,04 jeb Ls 263 093,30 apmērā, kā arī tai paredzētais ES maksimālais finansiālais ieguldījums (50 %) EUR 187 174,02 jeb Ls 131 546,65.

2013.gada 31.maijā institūts BIOR, iesniedzot 2013. gada programmas izpildes tehnisko un finanšu pārskatu, EK pieteica attiecināmos izdevumus par EUR 361 386,88 jeb Ls 253 984,14. EK izvērtēs šo iesniegto attaisnoto izdevumu atbilstību Komisijas Regulas Nr.1078/2008 7.pantā noteiktajiem kritērijiem un pieņems lēmumu par ES atlīdzinājuma apmēru programmas īstenošanai 2013.gadā.

Zemkopības ministrija ne vēlāk kā līdz 2015. gada 30. jūnijam nodrošinās procedūru visu EK piešķirto līdzekļu ieskaitīšanai valsts pamatbudžeta ieņēmumos.

Zemkopības ministrs

J.Dūklavs

2014.06.12. 13:24

1769

I. Bartkeviča-Eglīte

67095047, Ilze.Bartkevica-Eglite@zm.gov.lv